

ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΤΗΣ 13^{ΗΣ} ΙΟΥΝΙΟΥ 1979

ΠΡΟΕΔΡΙΑ ΚΑΙΣΑΡΟΣ ΑΛΕΞΟΠΟΥΛΟΥ

ΕΠΙΣΗΜΟΣ ΥΠΟΔΟΧΗ ΤΟΥ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΥ κ. ΚΩΝ. ΕΥΣΤΑΘΙΑΔΗ

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ κ. ΚΑΙΣΑΡΟΣ ΑΛΕΞΟΠΟΥΛΟΥ

Ἡ ἐπίσημος ὑποδοχή νέου μέλους ἀποτελεῖ πάντοτε διὰ τὴν Ἀκαδημίαν ἡμέραν χαρᾶς. Ἀφορμὴ τῆς σημερινῆς ἐορταστικῆς ἐκδηλώσεως εἶναι ἡ ἐνίσχυσις τοῦ ἰδρύματος δι' ἐνὸς ἐκλεκτοῦ ἐπιστήμονος ἐκ τοῦ χώρου τῆς Νομικῆς, τοῦ κ. Κωνσταντίνου Εὐσταθιάδη. Οὗτος ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν διατελὼν καθηγητὴς τοῦ Διεθνoῦς Δικαίου εἰς τὸ Πανεπιστήμιον Ἀθηνῶν εὐρίσκεται διαρκῶς καὶ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ ἔθνους ἐπὶ τῶν σημαντικωτάτων θεμάτων τῶν διεθνῶν σχέσεων. Δικαίως λοιπὸν καταλαμβάνει θέσιν ἀναμεταξύ μας, ἡ δὲ παρουσία του θὰ ἀποτελεῖ τιμὴν διὰ τὴν Ἀκαδημίαν.

Τὸ ὑπ' αὐτοῦ συντελεσθὲν ἐπιστημονικὸν ἔργον θὰ ἀναπτύξη κατ' ἐντολήν τῆς Συγκλήτου ὁ εἰδικώτερος ἐκ τῶν συναδέλφων, ὁ κ. Μιχαὴλ Στασινοπούλος, πρῶην Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας. Ὡς μὴν ἀνήκων εἰς αὐτὸν τὸν τομέα τοῦ πνεύματος περιορίζομαι νὰ τοῦ εὐχηθῶ ὅπως ἐξακολουθῇ νὰ προσφέρῃ τὰς ὑπηρεσίας του πρὸς τὴν ἐπιστήμην ἀκολουθῶν τὴν παράδοσιν ἐκλιπόντων σοφῶν συναδέλφων, οἱ ὅποιοι ἐλάμπρυναν τὸ ἴδρυμά μας καὶ γενικότερον τὸν Ἑλληνισμόν.

Καλῶ τὸν νέον συνάδελφον νὰ πλησιάσῃ διὰ νὰ τοῦ ἀναρτήσω τὸ μέγα διάσημον τῆς Ἀκαδημίας.

ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΙΣ ΤΟΥ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΥ κ. ΜΙΧΑΗΛ ΣΤΑΣΙΝΟΠΟΥΛΟΥ

Ἀγαπητὲ συνάδελφε, Κύριε Κωνσταντῖνε Εὐσταθιάδη,

Μὲ μεγάλη χαρὰ ἐκπληρώνω τὴν ἐντολὴ τῆς Συγκλήτου τῆς Ἀκαδημίας, νὰ σᾶς προσφωνήσω κατὰ τὴν πανηγυρικὴ αὐτὴ στιγμὴ, ὅπου εἰσέρχεσθε μὲ τὴν

καθορισμένη από τὸν Ὅργανισμό μας ἐπισημότητα, στὸν ἱερό αὐτὸ χῶρο τοῦ Ἐνωτάτου Πνευματικοῦ Ἰδρύματος τῆς χώρας.

Κατὰ τὰ καθιερωμένα, οἱ προσφωνήσεις αὐτές, πού ἀπευθύνονται πρὸς τοὺς νεοεκλεγμένους Ἀκαδημαϊκοὺς, ἀποτελοῦν καὶ μία στοιχειώδη ἐπισκόπηση τοῦ ἐπιστημονικοῦ ἔργου τοῦ τιμωμένου. Ἐνίοτε, ἡ προσπάθεια αὐτὴ ἐπιτυγχάνει νὰ δώσει ἓνα ἔστω ἰσχνὸν ἀπολογισμὸ τοῦ ἔργου αὐτοῦ. Ἄλλοτε ὅμως, ἡ προσπάθεια αὐτὴ εἶναι καθαρὰ ματαιοπονία, ἀκριβῶς δὲ τοῦτο συμβαίνει στὴν περιπτώσή σας, ἀγαπητὲ συνάδελφε. Διότι, πῶς νὰ περιλάβει κανεὶς, σὲ μία προσφώνηση ὀλίγων λεπτῶν τῆς ὥρας, μία ὁσονδήποτε ἔστω στοιχειώδη ἐπισκόπηση ἑνὸς ἐπιστημονικοῦ ἔργου, ὅπως τὸ ἰδικό σας, πού ἀποτελεῖ μία μικρὴ ἐπιστημονικὴ βιβλιοθήκη, καὶ συγχρόνως τὸν ὁσονδήποτε ἐπίσης στοιχειώδη ἀπολογισμὸ μιᾶς δραστηριότητος, τῆς ὁποίας ἡ διάρκεια καλύπτει μισὸν αἰῶνα; Μισὸν αἰῶνα διεθνοῦς συνεργασίας καλύπτει τὸ θέμα, πού ἐδιαλέξατε γιὰ τὴν ἐναρκτήριον ὁμιλία σας. Τὸ ἴδιο ὅμως αὐτὸ διάστημα καλύπτει καὶ ἡ συνεχῆς, ἔντονη, γόνιμη καὶ ἀκατάπανστη δραστηριότης σας στὸν χῶρο τῶν διεθνῶν σχέσεων.

Πραγματικὰ, ἡ πρώτη ἐμφάνισή σας στὴν ἔρευνα τοῦ διεθνοῦς δημοσίου δικαίου ἐσημειώθη πρὶν ἀπὸ 50 ἀκριβῶς χρόνια, τὸ 1929, μὲ τὴ μελέτη σας ὑπὸ τὸν τίτλο «*Η πρωτοκόλλησις τῶν διεθνῶν συνθηκῶν παρὰ τῆ Κοινωνία τῶν Ἐθνῶν*».

Ἀκολουθεῖ ἡ διδακτορικὴ σας διατριβή, στὴ Νομικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου Παρισίων, τὸ 1936, ὑπὸ τὸν τίτλο «*La responsabilité internationale de l'état pour les actes des organes judiciaires, et le problème du déni de justice en droit international*», εἰς δύο τόμους.

Ἡ διδακτορικὴ σας αὐτὴ διατριβὴ ἀποτελεῖ σταθμὸ, ἀλλὰ συγχρόνως μία ἐντυπωσιακὴ ἀφειτηρία γιὰ μιὰ λαμπρὰ διαδρομὴ στὴν ἐπιστήμη. Συχνά, οἱ διδακτορικὲς διατριβὲς χαρακτηρίζουν καὶ σφραγίζουν μὲ τὴν ἀξία των, μιὰ ὁλόκληρη ἐπιστημονικὴ σταδιοδρομία. Εἴχατε τὴν τύχη καὶ τὴν τιμὴ, νὰ προλογίσει τὴ διατριβὴ σας ὁ πολὺς Νικόλαος Πολίτης. Συχνά, οἱ παλαιότεροι προλογίζουν ἔργα νεωτέρων καὶ ἐνίοτε διακινδυνεύουν προβλέψεις ἐδοίωτες γιὰ τὸ μέλλον τῶν νέων ἐπιστημόνων, πού παίρνουν τὸ μέγα βάπτισμα μὲ τὴ διδακτορικὴ των διατριβή. Οἱ προβλέψεις εἶναι ἐπισφαλεῖς καὶ συχνὰ δὲν ἐπαληθεύονται.

Ἐδῶ ὅμως, ὁ Νικόλαος Πολίτης ἔγραψεν: «Ὁ κ. Κωνσταντῖνος Ἐδσταθιάδης προσέφερε εἰς τὸ ἀκαθῶδες θέμα τῆς ἀρησιδικίας στὸ διεθνὲς δίκαιο, μιὰ πολύτιμη συμβολή... τὴν ὁποίαν θὰ συμβουλεύωνται ἐφεξῆς ὅλοι οἱ ἐρευνηταὶ ἐπιφελῶς, ἐπειδὴ ἡ μελέτη αὐτὴ ἔκαμε προσιτὸν τὸν ἀφθονο πλοῦτο τῆς διεθνοῦς νομολογίας. Τὸ ἔργον αὐτὸ μαρτυρεῖ πόσες δυνατό-

τητες διαθέτουν τώρα οί εϋφρνεῖς ἐρευνηταὶ γιὰ τὴν πρόοδο τοῦ δικαίου τῶν ἐθνῶν . . .».

Καὶ συμπεραίνει ὁ Νικόλαος Πολίτης «Ὁ κ. Κωνσταντῖνος Εὐσταθιάδης, ἀφοῦ ἀπέδειξεν ὅτι εἶναι ἱκανὸς γιὰ ἐπιστημονικὸ ἔργο, ἄνοιξε στὸν ἑαυτό του τὸ δρόμο γιὰ μιὰ λαμπρὰ σταδιοδρομία. Τοῦ εὐχομαι νὰ τὴν διανύσει μὲ συνεχῆ ἐπιτυχία, π ρ ὸ ς τ ι μ ῆ ν τῆς Ἑλλάδος καὶ π ρ ὸ ς μ ε γ ῖ σ τ η ν ὠ φ ἔ λ ε ι α τῆς ἐπιστήμης τοῦ διεθνoῦς δικαίου».

Πληρέστερη καὶ λαμπρότερη ἐπαλήθευση αὐτῆς τῆς ὥραίας προβλέψεως εἶναι δύσκολο νὰ συναντήσῃ κανεὶς σὲ μιὰ ἐπιστημονικὴ σταδιοδρομία. Ἐπροχωρήσατε μὲ βήματα μεγάλα καὶ σταθερά, ἀλλὰ καὶ ἐντυπωσιακά, προσφέροντας, ἀπὸ ἔτος σὲ ἔτος, μιὰ συνεχῆ καὶ ἀδιάκοπη συμβολὴ στὴν ἔρευνα τοῦ διεθνoῦς δικαίου, ἀλλὰ καὶ μιὰ συνεχῆ ἐπίσης καὶ ἐπιτυχῆ συμμετοχὴ στὴν πρακτικὴ τῶν διεθνῶν σχέσεων.

Ὁ κλάδος σας ἔχει αὐτὸν τὸν ἰδιαίτερο χαρακτῆρα, ὅτι οἱ ἀσχολούμενοι μὲ αὐτόν, δὲν εἶναι δυνατὸ νὰ μείνουν ἀπλοὶ ἐρευνηταὶ εἰς τὸ σπουδαστήριον ἢ στὴν αἴθουσα τῆς διδασκαλίας, ἀλλὰ ὀφείλουν νὰ συμπληρώσουν τὴν θεωρητικῆν των συμβολὴν μὲ τὴν ἔμπρακτον συμμετοχὴν των στὴν πρακτικὴν τῶν διεθνῶν σχέσεων, ἐπειδὴ διαμέσου αὐτῆς ἀκριβῶς τῆς πρακτικῆς διαμορφώνονται καὶ ἐξελισσονται οἱ κανόνες τοῦ διεθνoῦς δικαίου. Αὐτὸ δέ, ἰσχύει μὲ ἀκόμη ἐντονώτερον τρόπο, ἀπὸ τὴν ἐποχὴ ὅπου τὰ κράτη ἀπεφάσισαν νὰ συμμετέχουν ὡς μέλη μιᾶς ὀργανωμένης διεθνoῦς κοινωνίας ὄλων τῶν πολιτισμένων κρατῶν.

Λοιπόν, σ' αὐτοὺς τοὺς δύο παραλλήλους τομεῖς, διεκρίθητε ὅσον ὀλίγοι.

Στὸν τομέα τῆς θεωρίας, οἱ ἐπιστημονικὲς ἐργασίαι σας καλύπτουν ἀρκετὲς χιλιάδες σελίδων. Δὲν λέγω ὅτι ἡ ποσότης ἀποδεικνύει ἀφ' ἑαυτῆς τὴν ἀξία τῆς προσφορᾶς. Ἄλλὰ στὴν περίπτωσίν σας, ἡ ποσότης ἀντιστοιχεῖ στὴν ποιότητα, πὸν παραμένει πάντοτε ὑψηλὴ καὶ ἀποδεικνύει μιὰ σπάνια γονιμότητα συγγραφικῆ. Καὶ ἡ γονιμότης αὐτὴ ἔχει ἀσφαλῶς μεγαλύτερη ἀξία γιὰ τὴν ἐπιστήμην ἀπὸ τὴν φειδωλὴ ὀλιγογραφία, πὸν συχνὰ ἐπικαλεῖται τὸ «ὄκ ἐν τῷ πολλῷ τὸ εὖ» καὶ ἡ ὁποία ὅμως συχνὰ ἐπίσης συγκαλύπτει στειρότητα. Ὅταν κανεὶς ἠμπορεῖ νὰ προσφέρει πολλά, εἶναι καλὸ νὰ τὰ προσφέρει. Καὶ γιὰ τὴν ἰδικήν σας προσφορὰ εἶναι δυνατὸ νὰ λεχθῆι ὅτι εἶναι «καὶ εὖ καὶ πολὺ». Καὶ αὐτὸ τὸ «εὖ καὶ πολὺ» ἠξιώθητε νὰ τὸ μεταδώσετε ἐπὶ πολλὰς δεκαετίαις στὶς νεώτερες γενεάς, ὡς διδάσκαλος, διακρινόμενος γιὰ τὴν εὐσυνειδησίαν καὶ τὴν στοργὴν πρὸς τοὺς μαθητὰς σας.

Στὸν παράλληλον τομέα τῆς ἐμπράκτου συμμετοχῆς στὴν κίνηση τῶν διεθνῶν σχέσεων, ἡ ἐπίδοσίν σας καὶ ἡ ἐπιτυχία σας εἶναι πλήρης. Ἐγίνατε πολὺ ἐνωρὶς ὁ τακτικὸς συμμετοχὸς τῶν διεθνῶν συναντήσεων, ὅχι μόνον ὡς ἀπλὸς ἀκροα-

της και συνομιλητής, αλλά και ως οργανικό μέλος πολλών διεθνών συλλογικών οργάνων. Και εδώ η δραστηριότης σας υπήρξεν αντίστοιχος και ισότιμος πρὸς τὴ θεωρητικὴν σας ἐπίδοσιν. Οἱ συμμετοχὲς και οἱ συμβολές σας στὴ λειτουργία διεθνῶν οργάνων και σχηματισμῶν, φθάνουν σὲ πολὺ ὑψηλὸς ἀριθμὸς, και ἤμπορεῖ κανεὶς νὰ εἰπεῖ ὅτι υπήρξατε και εἴσθε πάντοτε ὁ τακτικὸς Ἑλληὺν ἐκπρόσωπος, ὁ γνώριμος πλέον στὶς αἰθουσες τῶν διεθνῶν διασκέψεων και διεθνῶν διαβουλεύσεων και ἰδίως στὴν καθέδρα τῶν μεγάλων διεθνῶν οργανισμῶν, ὅπως εἶναι ὁ Ὁργανισμὸς Ἠνωμένων Ἐθνῶν, τὸ Συμβούλιο τῆς Εὐρώπης, τὸ Διεθνὲς Διαιτητικὸ Δικαστήριον τῆς Χάγης.

Τέλος, ἰδιαίτερη τιμὴ σᾶς ἀπένειμε τὸ διάσημον Ἰνστιτοῦτον Διεθνοῦς Δικαίου, ὅταν σᾶς ἐξέλεξε, τὸ 1969, ὡς τακτικὸ μέλος του, μὲ μεγάλη πλειοψηφία. Εἶναι μία ἰδιότης τιμητικὴ, ἣ ὁποία δὲν ἀπονέμεται μὲ εὐκολία, και ἣ ὁποία εἶχεν ἀπονεμηθεῖ, πρὶν ἀπὸ σᾶς, σὲ ἐξέχοντες Ἑλληνας, ὅπως ὁ Πολίτης, ὁ Στρέιτ, ὁ Σεφεριάδης, ὁ Σπυρόπουλος και ὁ πρὸ ὀλίγων μόλις ἡμερῶν ἀπελθὼν ἐκ τοῦ μέσου ἡμῶν Γεώργιος Μαριδάκης.

Κατὰ τὴν ἄσκηση αὐτῶν τῶν συμμετοχῶν σας στὴν διεθνή κίνηση, προσεφέρατε σημαντικὴ συμβολὴ στὰ ἔργα τῶν διεθνῶν Ὁργανισμῶν και ἰδιαίτερα, στὰ νομοθετικά των ἔργα. Ἔτσι, ἔχετε συμμετάσχει στὴ σύνταξη διεθνῶν συμβάσεων, τῶν ὁποίων τὰ κείμενα εἶναι βαρυσήμαντα και ἀποτελοῦν σταθμοὺς στὴν ἱστορία τῶν διεθνῶν σχέσεων. Και τέλος, ἐχρησιμοποίησατε ὅλην τὴν ἐπιρροήν σας στοὺς διεθνεῖς κύκλους, γιὰ νὰ ἀγωνισθεῖτε, χωρὶς διάλειμμα, ὑπὲρ τῶν ἑλληνικῶν ἀπόψεων και ὑπὲρ τῶν ἑλληνικῶν δικαίων. Ἐὰν ἔλεγε κανεὶς, ὅτι ἐφάνητε, μισὸν αἰῶνα, ἕνας ἀνεξάντλητος ἐρευνητὴς και ἕνας ἀκούραστος ἐργάτης τῶν διεθνῶν σχέσεων, θὰ ἔδινε ἴσως τὴν πρὸ ἀκριβῆ εἰκόνα τῆς προσωπικότητός σας.

Μὲ αὐτοὺς τοὺς τίτλους (ὀγκῶδες θεωρητικὸ ἔργο, μακρὰ διδακτικὴ πεῖρα και βαθυτάτη ἐμπειρία τῆς διεθνοῦς πρακτικῆς) ἐπλησιάσατε στὴν πύλη τοῦ Ἁνωτάτου Πνευματικοῦ Ἰδρύματος τῆς χώρας. Ἡ ψῆφος τῶν συναδέλφων ἀνοιξε αὐτὴν τὴν πύλη γιὰ νὰ προσέλθετε ἐδῶ, ὅπου προσκομίζετε, οὔτε ὀλίγον οὔτε πολὺ, τὸ ἔργο μισοῦ αἰῶνος. Ἀρχίσατε τὸ 1929 και ἐμφανίζεσθε τώρα σ' αὐτὸ τὸ βῆμα, πὸν εἶναι τὸ ὑψηλότερο βῆμα στὴν ἀκαδημαϊκὴ κλίμακα, ἐμφανίζεσθε τὸ 1979 μὲ φορτίο ἐργασίας λαμπρό, φορτίο μακρᾶς και ἀδιακόπου διακονίας στὴν ἐπιστήμη.

Στὴν ἐπίσημη ὑποδοχῇ, πὸν σᾶς προσφέρει αὐτὴν τὴ στιγμὴ ἣ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν, μὲ τὴν τιμὴ τῆς ὁποίας εἴσθε ἄξιος, προσθέτω, ἀγαπητὲ συναδέλφε, τὴν προσωπικὴ εὐχὴ μου, νὰ συνεχίσετε τὴν προσφορά σας και σ' αὐτὸ τὸ Ἁνωτάτον Ἰδρυμα, μὲ τὴν ἰδία ζωτικότητα και ἐπιτυχία ἐπὶ πολλὰ ἀκόμη ἔτη, ἔτη ἀγαθὰ, εἰρηνικὰ και ἐξ ἴσου εὐδόκιμα.